

Ісаєва С.А.

здобувач вищої освіти другого курсу
магістратури ННІЗНПК ДДУВС;

Науковий керівник: Юніна М.П. –
канд. юрид. наук, доцент кафедри цивільного
права та процесу ДДУВС

КОЛІЗІЇ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ: СТАН НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА СПОСОБИ ЇХ УСУНЕННЯ

На сучасному етапі становлення правової системи України досить значний вплив мають європейські правові стандарти, але незважаючи на позитивний вплив міжнародного законодавства, правова система України й досі не змогла мінімізувати таке явище, як колізії, які є результатом юридичних недоліків. Ще на початку становлення незалежності України науковці намагалися подолати колізійність радянського законодавства, бо саме воно лягло в основу законодавства незалежної України. Саме не вирішене питання подолання колізій в сучасному законодавстві України робить дану тему актуальною.

Щоб знайти шляхи вирішення та подолання колізій в сучасному законодавстві України, необхідно перш за все мати чітке розуміння значення даного терміна. Д. Лилак розуміє колізію як стан і дію кількох правових актів чи їх норм, як правило, нормативного характеру, що прийняті одним або різними суб'єктами правотворчості, які спрямовані на регулювання одних і тих самих суспільних відносин, а застосування кожного з них окремо дає різний, часто протилежний, результат [5].

Актуальне питання проблеми колізій норм права розглядалося досить поверхнево. Але деякі науковці висвітлювали питання колізій у своїх працях, наприклад: К. Волинка, Н. Давидов, В. Єрмоєнко, В. Коваль, В. Копейчиков, В. Криволапчук, О. Майстренко, М. Матузов, А. Мірошніченко, О. Москалюк, П. Рабінович, В. Семчук, О. Скакун, С. Теньков, Ю. Тихомиров, Ю. Тодика, І. Толчкова, М. Ус, А. Черданцев, Ю. Шемшученко, О. Ющик та інші.

Вчений Ю. Тихомиров досліджував природу колізії, яка вбачається ним у суперечностях між існуючим правопорядком та намірами і діями щодо його зміни, а саме: різкі розходження у праворозумінні, зіткнення між нормами права і нормативними актами, неправомірні дії між державними й іншими органами та інститутами, розбіжності між нормативними приписами зарубіжних законодавств, суперечності між нормами національного і міжнародного права тощо.

Для юридичної колізії характерні такі ознаки:

- юридична колізія – це «зіткнення» норм права;
- юридична колізія – це відносини між нормами, що виникають з приво-

ду регулювання одних і тих самих відносин;

– для колізії необхідно, аби на врегулювання одних відносин претендували як мінімум дві правові норми;

– в колізії між собою знаходяться норми, які перебувають між собою у відносинах відмінності або суперечності.

До причин породження колізій в законодавстві можна виділити судові помилки, недосконалість законів та інших нормативно-правових актів тощо.

Як правило, науковці виділяють три способи розв'язання колізій у законодавстві: попередження, подолання та усунення. Хоча Ю. Тихомиров виділяє таку класифікацію: жорсткі та м'які правові засоби вирішення колізій. До жорстких він відносить призупинення дії колізійного акта, його відміну або визнання недійсним, до м'яких – приведення колізійних актів у відповідність один з одним.

На нашу думку, попередження є найбільш діючим способом подолання колізій у законодавстві. Оскільки для попередження виникнення колізії необхідно затратити набагато менше сил та засобів, ніж на їх усунення.

Д. Лилак виокремлює такі необхідні передумови уникнення колізій в законодавстві: «чітке визначення умов дії нормативно-правових актів у часі, просторі і за колом осіб, належна організація їх виконання, фінансове, матеріально-технічне, правове та організаційне забезпечення виконання актів, чіткий систематичний контроль і перевірка діючих актів, чітке розмежування нормотворчих повноважень суб'єктів правоутворення».

Для запобігання утворенню такого явища, як колізії, в законодавстві України необхідно:

- виробити жорстку процедуру обговорення законопроектів, тобто прийняття законів, в якій буде чітко визначено процедуру розробки, розгляду та прийняття нових нормативно-правових актів, визначено логічні етапи прийняття нормативно-правових актів, компетенцію суб'єктів правоутворення, проведення правової експертизи, тобто вдосконалити юридичну техніку;

- включати до розгляду суб'єктів, які мають відповідну правову компетенцію, наприклад, якщо мова йде про створення норм, які будуть регулювати суспільні відносини у сфері адміністративних правопорушень, то необхідно для розгляду законопроекту створити комісію з осіб, які мають спеціальні знання з адміністративного права, осіб, які працювали у практичних підрозділах і у своїй професійній діяльності використовували знання саме з адміністративного права, тобто для того щоб прийняти той чи інший нормативно-правовий акт, треба розуміти, як він буде реалізований. Прийняти закон на папері це одне, а його реалізація в діяльності – це зовсім інша справа. В законодавстві України, на жаль, на папері все гарно, але коли справа доходить до реалізації закону на практиці одразу виникає багато питань. Саме через відсутність спеціальних знань у суб'єктів правоутворення в більшості випадків це призводить до колізій в законодавстві;

- виробити якісну систематизацію законодавства. В законодавстві Украї-

ни дуже багато загальних та спеціальних норм, які регулюють одне й те саме питання, тому раціональніше було б розміщувати їх в одному нормативно-правовому акті.

Враховуючи вищевикладене, ми можемо дійти таких висновків, що колізійне становище в законодавстві України може припинити своє існування, якщо буде вироблено систему заходів, що сприятимуть попередженню виникнення усіх видів колізій в українському законодавстві.

1. Майстренко О.В. Теоретико-правові аспекти колізій у законодавстві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків: ХНУВС, 2008. 20 с.
2. Москалюк О.В. Поняття та ознаки юридичної колізії. *Держава і право: зб. наукових праць. Юридичні і політичні науки*. Вип. 50. 2010. С. 82–87.
3. Тихомиров Ю.А. Коллизии между правовыми актами: способ преодоления. Колізії у законодавстві України: проблеми теорії та практики: матеріали Міжнародної науково-практ. конф. (м. Київ, 23–24 жовтня 1995 р.). Київ: Генеза, 1996. С. 14-20.
4. Лилак Д.Д. Проблеми колізій у законодавстві України (теорія і практика): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. Київ, 2004. 175 с.
5. Лилак Д.Д. Колізія і конкуренція законів. *Право України*. 2001. № 4. С. 19–21.

Іщенко О.В.

здобувач вищої освіти ННІ ЗНПК
ДДУВС;

Науковий керівник: Шевченко С.І. –
канд. юрид. наук, заступник директора
ННІ ЗНПК

МЕЖІ ОБМЕЖЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

У 2012 році з метою забезпечення конституційних прав та свобод громадян Україна прийняла новий Кримінально-процесуальний кодекс. Враховуючи вимоги Конституції та міжнародних нормативних актів у сфері забезпечення прав людини, новий Кримінально-процесуальний кодекс України у ст. 2 одними із першорядних завдань кримінального провадження визначає захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорону прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження [7, с. 65].

Таким чином, наша держава зробила перший крок до прозорості діяльності правоохоронних органів. Але все ж таки залишила право здійснювати процесуальні дії, які порушують конституційні права громадян, а саме негласні слідчі (розшукові) дії.